

У своїх працях Людвік Ейрліх здійснює аналіз спорів, які розглядалися ППМП та стосувалися загальних принципів права. В першу чергу, слід звернути увагу на справу Хожувської фабрики 1927 р. (Case Concerning the Factory at Chorzuw), оскільки сам Ейрліх перебував як національний суддя у складі ППМП, а також оприлюднив окрему думку стосовно справи. Згідно з рішенням загальноприйнятим як у сфері міжнародного, так і внутрішньодержавного судочинства було визнано принцип, що «жодна держава (держава А — А.Г.) не має права посилається на те, що інша держава (держава Б — А.Г.) не виконала окремого зобов'язання або не використала окремих засобів правового захисту», якщо держава А перешкодила державі Б виконати таке зобов'язання або звернутись до трибуналу. В окремій думці Ейрліха було використано принцип : «нікого не можуть визнати відповідальним за шкоду перед тим, як вона виникла» (nobody can be made responsible for any damage before it has arisen). Ще одна справа, про яку згадує Ейрліх, стосувалась вод ріки Маас (Case Concerning Diversion of Water from the Meuse, 1932). В окремій думці суддя Анцилотті з впевненістю називає принцип *inadimplenti non est adimplendum* («не слід застосовувати по відношенню до того, хто не застосовує») одним з загальних принципів права.

Таким чином, Л. Ейрліх пояснює «загальні принципи права, визнані цивілізованими націями», як основи юридичного мислення. Загальні принципи права можна вважати юридичними постулатами, тобто твердженнями, що не потребують доведення, оскільки такі принципи як визнавались в Стародавньому світі, так і визнаються законодавством сучасних держав (*nemo plus juris in alium transferre potest quam ipse habet, nemo potest commodum capere de injuria sua propria, lex specialis derogat generali* та ін.). Основним мотивом включення загальних принципів до переліку джерел вирішення спорів ППМП стало прагнення недопустити ситуацію, за якої Суд оголошує себе некомпетентним. Термін «цивілізовані нації» відображає поділ світу в першій половині ХХ століття на цивілізовані та нецивілізовані нації. Особлива цінність міжнародно-правових поглядів Ейрліха полягає в тому, що сам науковець виконував повноваження судді ППМП, а отже, досліджував проблему не тільки як теоретик, але й як практик.

Чіпера О.В.

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО КОСМІЧНОГО ПРАВА

Міжнародне космічне право — це галузь сучасного міжнародного права, що регулює діяльність держав з дослідження та використання космічного простору, що встановлює його правовий режим. Початок формування міжнародного космічного права було покладено запуском радянським Союзом

4 жовтня 1957 року першого штучного супутника Землі. Ця подія ознаменувала нову еру в розвитку людства й вплинула на різні сторони життєдіяльності держав, у тому числі й на міжнародні відносини. Виникла необхідність правового регулювання космічної діяльності.

Формування та розвиток світового правопорядку космічної ери було пов'язано передусім зі становленням принципів дослідження та використання космічного простору. Під принципами міжнародного космічного права розуміємо базисні норми, на основі яких формується правила поведінки суб'єктів міжнародного права у зв'язку з їх діяльністю у космосі. Виникнення та розвиток цих принципів базувався на розумінні громадськістю того, що освоєння космосу одними державами не повинно відбиватися на інтересах та суверенитеті інших. Природно, що на діяльність держав в космосі були поширені основні принципи міжнародного права: суверенної рівності, незастосування сили або погроза силою, мирне врегулювання спорів, співробітництво між державами та інші. Однак, більшу роль у розвиток міжнародного космічного права зіграли Резолюції Генеральної Асамблеї ООН. Ще в грудні 1958 року у Резолюції Генеральної Асамблеї ООН підкреслювалися як спільна зацікавленість людства в космічному просторі, так і необхідність обговорення в ООН правових проблем, які можуть виникнути при здійсненні програм дослідження космічного простору. Одночасно ставилося питання про необхідність використання космічного простору у мирних цілях. Це, основне положення було підтверджене у грудні 1963 року, коли під егідою ООН була ухвалена декларація правових принципів, які регулюються діяльність держав з дослідження та використання космічного простору. В 1967 році у рамках ООН був підписаний Договір про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла. Цей Договір є одним з основних документів у сфері правової регламентації використання космічного простору, оскільки він не тільки визначив його режим, але й сформував права та обов'язки держав у будь-якій діяльності, що пов'язана з дослідженням та використанням космосу. Відповідно до цього договору принципами міжнародного космічного права можна було б назвати:

- дослідження та використання космосу на благо всього людства;
- рівне право усіх держав на дослідження та використання космосу;
- заборону національного присвоєння космосу;
- відповідність космічній діяльності міжнародному праву;
- свобода космосу для наукових досліджень;
- використання Місяця та інших космічних тіл виключно в мирних цілях;
- міжнародна відповідальність держав за всю національну космічну діяльність;
- міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічним об'єктом;
- співробітництво та взаємодопомога держав при обстеженні та використанні космосу;

— збереження державами юрисдикції та контролю на космічними об'єктами, занесені в їхні реєстри;

— обов'язок держав уникати шкідливого забруднення космосу.

Слід зазначити, що не зважаючи на всю ультрасучасність міжнародного космічного права, у складі його принципів є не тільки положення договірних права. Деякі положення носять характер звичаєвого права, зокрема до нього належить принцип свободи наукових досліджень у відкритому космосі. Цей принцип виник у результаті практики, в основі якої вже існувала свобода наукових досліджень у відкритому морі, у міжнародному районі морського дна, в Антарктиці.

Принципи міжнародного космічного права дають можливість, хоч і в порівняно загальних рисах, сформувати правовий режим використання космічного простору. В його основі як принципові специфічні засади лежать:

— свобода дослідження та використання космосу всіма суб'єктами космічного права на основі рівності;

— беззастережне виключення будь-яких національних претензій на будь-які космічні простори та об'єкти;

— заборона використання небесних тіл, і насамперед Місяця, у воєнних цілях;

— всесвітнє розширення міжнародної взаємодії з метою поглиблення людських уявлень про космос в інтересах усього людства.

Шперун Х.В.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ БРЕТТОН-ВУДСЬКОЇ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ

Бреттон-Вудська валютна система прийшла на зміну Генуезькій, яка остаточно припинила своє функціонування під час Другої світової війни. У цей період, як воюючі, так і нейтральні держави ввели валютні обмеження. Було заморожено офіційний курс, проте інфляція зменшувала реальну вартість кожної з валют. В міжнародних економічних відносинах в цей період валютна складова практично не грала жодної ролі. В наслідок того, європейський ринок розпався, було сповільнено темпи розвитку глобального міждержавного економічного співробітництва, таким чином постала необхідність у однаково універсальному правовому регулюванні міжнародних економічних відносин.

Ще до закінчення Другої світової війни, з квітня 1943 р., розпочалася робота над створенням нової міжнародної валютної системи. Цьому сприяв негативний досвід подолання наслідків Першої світової війни і